

INVALIDILIITTO RY

KOMMENTIT

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

pekka.lukkarinen@ym.fi

**ASIA: Rakennuksen käytön ja huollon turvallisuus -ohjeluonnos
(YM006:00/2016)**

Invalidiliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida luonnosta ympäristöministeriön ohjeeksi rakennuksen käytön ja huollon turvallisuudesta.

Invalidiliitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Liitto edustaa 148 jäsenyhdistyksensä kautta 30 000 fyysisesti vammaista ja toimintaesteistä suomalaista.

1 Olennainen vaatimus

1 § Soveltamisala

Ohjetekstissä on pyritty täsmentämään, milloin asetusta sovelletaan rakennuksen korjaus- ja muutostöissä. Ensimmäisen kappaleen lopussa oleva viittaus historiallisten ja arkkitehtonisten arvojen säilyttämiseen tilanteissa, joissa asetusta ei tarvitse soveltaa, on vaikeasti ymmärrettävä.

Muotoiluehdotus: Korjaus- tai muutostyössä on otettava huomioon korjattavan tai muutettavan rakennuksen ominaisuudet ja erityispiirteet niin, ettei sen historiallisia tai rakennustaiteellisia arvoja turmella. (MRL 117 § 4mom ja 118 §)

Käyttötarkoituksen muuttumista riskillisemmäksi voi olla vaikeaa arvioida. Riskillisyyden tulkintaa on avattu ohjeessa hyvin.

3 Putoamisen ja harhaan astumisen estäminen

3 § Porras

Ohjeessa on täsmennetty poistumisalueen määrittelyä ja kulkureittien mitoitusta sekä viitattu asianmukaisesti mm. paloturvallisuusasetukseen.

Poistumisalueen sisäisen portaan vähimmäisleveyden mitta on merkitty ohjeeseen virheellisesti (0,85 mm, kun sen pitäisi olla 850 mm).

Ohjeessa todetaan, että ”rakenteeltaan tai materiaaliltaan läpinäkyvät portaat voivat olla mahdottomat kulkea korkeita paikkoja pelkääville. Tällaisten portaiden osalta läpinäkyvyyden katkaiseminen enintään kahden kerroksen välein helpottaa tällaisten henkilöiden kulkua.” Invalidiliiton mielestä rakenteeltaan ja materiaaliltaan läpinäkyviä portaita tulee välttää. Läpinäkyvät lasiportaat on vaikea hahmottaa, jolloin ne aiheuttavat kompastumisriskin. Ritiäportaita ei suositella käytettävän pääkulkureiteillä. Ritiäaskelmien ”silmäkoon” ei tulisi olla suurempi kuin 5 mm takertumis- ja kompastumisvaaran vuoksi.

Kaikkien portaiden alkaminen ja päättyminen on erotuttava selvästi eli porrassyökyissä on oltava riittävä tummuuskontrasti lattiapintoihin ja lepotasanteisiin nähden. Vastaavasti kaikkien portaiden porrasaskelmien etureunassa tulisi olla kontrastiraidat. Nyt portaiden tummuuskontrasti on mainittu vasta ohjeluonnoksen kohdassa 4.1 Valoisuus ja valaistus.

Kaikkien portaiden tulee olla hyvin valaistuja (Näkövammaisten liiton suosituksen mukaan 300 lx sekä portaan alku- ja loppupäässä 500 lx). Portaiden valaisimet eivät saa aiheuttaa häikäistymistä.

4 § Sisäportaiden mitoitus

Ohjeessa esitetty helppokulkuisen portaan mitoitus tulisi kuvata selkeämmin, esimerkiksi Esteetön rakennus ja ympäristö -suunnitteluoppaassa (Rakennustieto 2007) esitetyn kaavan mukaisesti: $2 \times \text{nousu} + \text{etenemä} = 630 \text{ mm}$.

Ohjeessa todetaan kiertävästä portaasta, että sen sisäreunan etenemäksi suositellaan vähintään 100 mm. Invalidiliitto huomauttaa, että 100 mm etenemä on liian lyhyt turvalliseen portaissa kulkemiseen. Ohjeessa olisi hyvä todeta, että kierreportaat ovat vaarallisia ja niissä tapahtuu paljon tapaturmia. Kierreportaiden käyttöä harkittaessa olisi aina ensin tutkittava muiden porrastyyppien käyttömahdollisuus.

5 § Ulkoportaiden mitoitus

Invalidiliitto katsoo, että ohjeessa tulisi mainita SuRaKu-ohjekortin 3/8 (Esteettömän rakentamisen ohjeet) mukainen suositus: askelman korkeus kattamattomissa ja lämmittämättömissä portaissa tulisi olla enintään 120 mm.

6 § Tasanne

Ohjeessa todetaan, että ”portaan kaltevuudessa olevan, useamman kuin yhden askelman kattava ns. lastenvaunuluiska ei ole turvallinen millekään käyttäjäryhmälle”. **Invalidiliitto huomauttaa, ettei tällainen ns. lastenvaunuluiska ole toimiva ratkaisu edes yhden askelman korkuisen tasoeron ylittämiseen.**

Kuvaan 4 tulisi lisätä tilanne, jossa ovi avautuu alas laskeutuvaan portaaseen, ja suositus tasanteen mitoituksesta silloin.

7 § Kaide

Kuva 7 ei ole havainnollinen, olisiko se mahdollista korvata paremmalla kuvalla?

9 § Käsijohde

Ohjetekstissä on korostettu hyvin, että myös yksi askelma edellyttää käsijohdetta. Ehdotamme lauseeseen täydennystä: Myös yksi askelma sekä lyhyt ja loivakin luiska edellyttävät käsijohdetta.

Lisäksi ohjeessa on tuotu hyvin esiin lisäkäsijohteen tarve julkisten tilojen ohella asuinrakennusten yhteisissä tiloissa. Tässä ehdotamme mainittavan myös palveluasumisen ja tuetun asumisen tilat.

Kuvan 12 kuvatekstin mukaan kuvassa on "Toteutusesimerkki, hyvät kaiteet, mutta kontrastiraidat puuttuvat askelmista". Kontrastiraitojen merkitys tulisi avata ohjetekstissä, vrt. § 3 koskevat kommentit. Lisäksi kuvatekstin termi "kaiteet" tulisi korvata termillä "käsijohteet".

4 Muiden turvallisuusriskien vähentäminen

10 § Valoisuus ja valaistus

Invalidiliitto ehdottaa ohjeeseen lisäykseksi:

Poistumisreiteillä olevien portaiden ja tasoerojen erottuminen hätävalaistuksessa ja savun täyttämässä tilassa edellyttää jälkivalaisevaa merkintää portaan tai muun tasoeron reunassa.

Muotoiluehdotus tekstiin: Valaisintyyppin valinnassa ja valaisimien sijoituksessa kiinnitetään huomiota siihen, ettei valaistus häikäise, erityisesti hoito- tai liikuntatiloissa.

11 § Lasirakenteet

Invalidiliiton mielestä ohjeessa on hyvin kuvattu ja perusteltu lasipintojen huomiomerkitöjen suositeltavat sijoituskorkeudet.

12 § Lattiapinnat

Ohjeessa tulisi mainita, ettei kulkureiteillä saa olla pintamateriaalin vaihdoksia, jotka aiheuttavat epävarmasti liikkuville henkilöille kompastumisvaaran.

13 § Ovet ja portit

Ohjeessa on täsmennetty hyvin, mihin asetuksessa mainittu olosuhteiden muuttuminen viittaa. Samoin on täsmennetty, mitä oven tai portin helppo avattavuus voi esimerkiksi tarkoittaa.

14 § Kulkukorkeus

Ohjeessa on huomautettu hyvin, että matalat tilat on tarpeen rajata. Tarvetta voisi perustella vahvemmin turvallisuuden kannalta törmäysvaaran tai esimerkiksi avoportaiden alle ajautumisen välttämiseksi. Tätä voisi lisäksi havainnollistaa kuvalla.

Invalidiliiton mielestä tässä olisi hyvä muistuttaa, ettei kulkuvälillä ei saa olla opaskylttejä tai rakenteita, jotka madaltavat kulkuväylän korkeutta ja aiheuttavat törmäysvaaran.

5 Ulkotilojen turvallisuus

16 § Ajoväylä ja pysäköintialue

Ohjetekstissä on todettu asianmukaisesti, että ”mahdolliset taso- ja materiaalierot, joilla osoitetaan tontin sisäisen liikenteen risteyspaikkoja, tehdään niin, että ne eivät rajoita esteetöntä liikkumista.

17 § Leikki- ja oleskelualue

Ohjeessa on mainittu tärkeä asia eli materiaalivalinnoissa otetaan huomioon kaikkien käyttäjäryhmien tarpeet. Voisiko lauseen ”Pehmeä hiekka muodostaa tehokkaan esteen pyörillä varustetun apuvälineen käyttäjille” muotoilla toisin? Esimerkiksi näin: Alustan on mahdollistettava esteetön liikkuminen, eikä esimerkiksi turvahiekka ole sopiva ratkaisu.

6 Kokoontumistilojen turvallisuus

23 § Katsomo

Invalidiliiton mielestä ohjeessa tulisi selkeästi mainita käsijohteiden tarve myös kaikille istuinriveille johtavissa portaissa.

8 Ajoneuvo- ja tavaraliikenteen turvallisuus

26 § Tavarankuljetus ja huoltoliikenne rakennuspaikalla

Asetuksen mukaan jalankulkijaa varten on varattava turvallinen ja merkitty kulkutie. Ohjeessa tulisi ottaa kantaa merkitsemistapaan, sillä merkinnöissä on huomioitava informaation saavutettavuus kaikille ihmisille, myös esimerkiksi näkövammaisille jalankulkijoille.

Helsingissä 29. tammikuuta 2018

INVALIDILIITTO RY

Petri Pohjonen
Pääjohtaja

Laura Andersson
Yhteiskuntasuhdejohtaja

Erityisasiantuntija: Marika Nordlund, vastaava esteettömyysasiantuntija,
Invalidiliiton Esteettömyyskeskus, marika.nordlund@invalidiliitto.fi, 050 492 3020.